EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 7.3.2018
COM(2018) 120 final

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA CENTRALBANKEN OCH EUROGRUPPEN

Europeiska planeringsterminen 2018: Bedömning av framstegen med strukturreformer, förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser samt resultatet av de fördjupade granskningarna enligt förordning (EU) nr 1176/2011

{SWD(2018) 200-226}

1. INLEDNING

EU:s ekonomi har den starkaste tillväxten på ett årtionde. Den årliga tillväxten av bruttonationalprodukten (BNP) var i fjol högre än på tio år. Investeringarna ökar. I de här positiva ekonomiska utsikterna ingår även ett ljusare läge på arbetsmarknaden och bättre sociala resultat. Då 236,3 miljoner personer i EU nu arbetar är sysselsättningen rekordhög. Arbetslösheten har i stort sett sjunkit tillbaka till nivåerna före krisen. Fortsatta förbättringar på arbetsmarknaden driver upp inkomstutvecklingen. De offentliga finanserna fortsätter att förbättras. Med en tillväxt på 2,4 % i reala tal under 2017 överträffar EU:s och euroområdets ekonomi förväntningarna och deltar fullt ut i den starka internationella tillväxten.

Denna utveckling ser ut att fortsätta, med draghjälp av positiva nyheter om ekonomisk optimism och inhemsk efterfrågan[1]. Euroområdets och EU:s BNP väntas växa med 2,3 % under 2018. Den kommer sedan att avklinga något till 2,0 % under 2019. Samtidigt finns en rad risker kvar, särskilt från finansmarknaderna till följd av höga värderingar av tillgångar som kan vara sårbara under mindre gynnsamma finansiella villkor. Dessutom kvarstår risker med osäkerheten kring förhandlingarna om det brittiska utträdet, liksom geopolitiska spänningar och en övergång till en mer inåtvänd politik.

Medvinden har skapat ett tillfälle att ytterligare stärka grunderna i ekonomierna i EU. Samtidigt erinrar de kvarvarande riskerna om att det är nödvändigt att vi fortsätter på den vägen, och arbetar på att övervinna krisens följder. Hög skuldsättning i företag, hushåll och offentlig sektor råder fortfarande i vissa medlemsstater. Dessutom har den ekonomiska tillväxten har varit ojämnt fördelad mellan och inom medlemsstaterna, och det kommer att ta tid att få den lika märkbar i hela EU. Det finns fortfarande 18 miljoner arbetssökande, och ungdoms- och långtidsarbetslösheten är fortfarande betydande i några länder. Hushållens disponibla inkomst har ännu inte återgått till de nivåer som rådde före krisen i alla medlemsstater. Andelen människor som riskerar fattigdom eller social utestängning har nätt och jämt nått tillbaka till nivåerna före krisen. Den ekonomiska och sociala konvergensen har startat på nytt, även om vissa strukturella brister hämmar en del länders tillväxtpotential och deras förmåga att hantera framtida chocker. Samtidigt fordrar den tekniska utvecklingen att ekonomierna tar till sig innovation, samtidigt som samhällena måste förbli lika inkluderande som tidigare. Nu är det dags att fortsätta med de reformer som krävs för att göra EU:s ekonomier mer motståndskraftiga och skapa en mer inkluderande tillväxt.

Den europeiska planeringsterminen fortsätter att vara inriktad på den ”goda triangeln” med investeringar, strukturreformer och en ansvarsfull finanspolitik, och fortsätter att vara vägledande för medlemsstaterna när de genomför de nödvändiga reformerna. Den årliga tillväxtöversikten för 2018 utgör denna ekonomiska vägledning till medlemsstaterna, i enlighet med ordförande Jean-Claude Junckers tal om tillståndet i unionen 2017. I rekommendationen om euroområdets ekonomiska politik 2018[2] betonas behovet av reformer för att främja nya arbetstillfällen av hög kvalitet, social rättvisa, ombalansering och konvergens, högre investeringar, de offentliga finansernas kvalitet, färdigställandet av bankunionen och kapitalmarknadsunionen samt fördjupande av den ekonomiska och monetära unionen. I rekommendationen manas också till kamp mot aggressiv skatteplanering. Alla medlemsstater uppmanas att prioritera reformer som ökar produktiviteten och tillväxtpotentialen, förbättrar den institutionella miljön och företagsklimatet, undanröjer

[1] Se den europeiska ekonomiska vinterprognosen, 2018.

[2] Rekommendationen för euroområdet antogs av rådet den 23 januari 2018. Där finns en allmän överblick över euroområdets och euroländernas största ekonomiska utmaningar, vilket därigenom blir vägledande för euroländernas landsspecifika rekommendationer.

flaskhalsar för investeringar, stöder innovation, främjar nya arbetstillfällen av hög kvalitet och minskar ojämlikheten. Medlemsstater med underskott i bytesbalansen eller hög utlandsskuld bör dessutom begränsa ökningarna av enhetsarbetskostnaderna och stärka sin konkurrenskraft, medan medlemsstater med stora överskott i bytesbalansen också bör skapa förutsättningar för att främja löneökningar, under hänsynstagande till arbetsmarknadsparternas frihet, och för att främja investeringar som stöder den inhemska efterfrågan och tillväxtpotentialen.

Den europeiska planeringsterminen innehåller i år nya inslag som kommer från den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Pelaren tillkännagavs av Europaparlamentet, rådet och kommissionen i november 2017 vid det sociala toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg. Ett centralt budskap i den årliga tillväxtöversikten för 2018 är behovet av att genomföra pelaren för en förnyad konvergens i riktning mot bättre arbets- och levnadsvillkor i hela EU. Det förutsätter rättvisa och väl fungerande arbetsmarknader samt moderna utbildningssystem som förser människorna med en kompetens som motsvarar arbetsmarknadens behov. Detta bör stödjas genom hållbara och tillräckliga system för socialt skydd. I de landsrapporter som läggs fram i dag undersöks hur medlemsländerna lever upp till pelarens tre delar: lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt socialt skydd och social delaktighet. Tillhandahållande av tillräcklig kompetens och bestående skillnader i sysselsättning mellan könen, en stark segmentering av arbetsmarknaden och en risk för fattigdom bland förvärvsarbetande, den låga effekten av sociala transfereringar på fattigdomsminskningen, en svag löneutveckling och en verkningslös dialog mellan arbetsmarknadens parter är särskilt oroande områden i vissa medlemsstater. I syfte att jämföra medlemsstaternas insatser bygger landsrapporterna också på de riktmärkningar av arbetslöshetsförmåner och aktiva arbetsmarknadsåtgärder och minimiinkomst som genomförts.

De landsrapporter som läggs fram i dag ligger till grund för kommissionens landsspecifika rekommendationer senare i vår. I de här 27 landsrapporterna[3] redovisas den ekonomiska och sociala utvecklingen och medlemsstaternas utmaningar och möjligheter. Ett antal fördjupade granskningar genomfördes inom förfarandet vid makroekonomiska obalanser, efter rapporten om förvarningsmekanismen 2018, och deras slutsatser ingår i rapporterna för Bulgarien, Kroatien, Cypern, Frankrike, Tyskland, Irland, Italien, Nederländerna, Portugal, Slovenien, Spanien och Sverige. Landsrapporterna omfattar även medlemsstaternas framsteg med genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna under flera år. Ett flerårigt perspektiv ingår nu i den europeiska planeringsterminen för att ta hänsyn till den tid som behövs för att viktiga reformer ska ge fullt genomslag. Sist men inte minst redogörs i landsrapporterna för framstegen mot Europa 2020-målen.

2. FRAMSTEG MED DE LANDSSPECIFIKA REKOMMENDATIONERNA

Medlemsstaterna fortsätter att göra framsteg med de landsspecifika rekommendationer som antas av rådet under den europeiska planeringsterminen. Totalt sett har genomförandet av reformerna förbättrats något, jämfört med genomgången i maj 2017[4]. Detta är uppmuntrande och visar att viktiga reformer har genomförts, men att de ibland tar längre tid än väntat att genomföra. Sedan den europeiska planeringsterminen startade 2011 har

[3] Ingen landsrapport upprättas för Grekland, eftersom landet ingår i Europeiska stabilitetsmekanismens program för stabilitetsstöd.

[4] Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken, *Europeiska planeringsterminen 2017: landsspecifika rekommendationer*, COM(2017) 500 final.

medlemsstaterna nått åtminstone ”vissa framsteg” med över två tredjedelar av rekommendationerna.

Reformerna har genomförts målmedvetet på flera viktiga områden. Sedan den europeiska planeringsterminen startade 2011 har medlemsstaterna gjort störst framsteg med finanstjänster, finanspolitik och finanspolitisk styrning. Detta återspeglar att stabilisering av de offentliga finanserna och finanssektorn prioriterats efter den ekonomiska krisen. Betydande framsteg har också gjorts med tillgång till finansiering, lagstiftning om anställningsskydd och regler om anställningsavtal. Framstegen har dock varit mer begränsade med breddning av skattebasen och transporter. I många medlemsstater har framstegen med viktiga utmaningar som rör de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet gått långsamt, vilket inbegriper pensioner. Lagstiftningsreformer har förbättrat företagsklimatet, särskilt i de medlemsstater som behövde det mest. Dessa reformer har minskat de administrativa hindren för nyföretagande. Företagandet är dock fortfarande svagt i många medlemsstater. Tillgången till bankkrediter och lån har förbättrats för de små och medelstora företagen, men tillgången till riskkapital är fortfarande otillräcklig i många delar av EU. Betydande framsteg kan också rapporteras inom offentlig upphandling. Tyvärr går reformerna av tjänstemarknaderna långsamt, särskilt i fråga om företagstjänster, byggverksamhet och fastigheter.

Medlemsstaterna gör framsteg mot de mål som de fastställde för åtta år sedan i Europa 2020-strategin[5]. Överlag är nu EU på väg att nå sina mål för utbildning, energi, klimat och sysselsättning. Redan nu har fjorton medlemsstater uppnått sina nationella mål för att minska andelen unga med högst grundskoleutbildning och öka andelen med högre utbildning. Dessutom har elva medlemsstater nått sina mål för förnybar energi. EU:s mål på 75 % sysselsättning till 2020 är på väg att nås, om den nuvarande utvecklingen fortsätter, och sju medlemsstater har redan nått sina nationella mål. Detta är ett anmärkningsvärt resultat, med tanke på krisens allvarliga konsekvenser för sysselsättningen. Antalet människor som riskerar fattigdom eller social utestängning nådde emellertid sin kulmen 2012, och har sedan dess minskat till ungefär de nivåer som rådde före krisen. Därför är det osannolikt att målet att lyfta 20 miljoner människor ur fattigdom kan nås 2020. På samma sätt är målet på FoU-investeringar på 3 % av BNP långt ifrån uppnått, och alla ansträngningar måste göras för att nå det i tid[6]. I tillägg 2 finns en översikt över framstegen mot Europa 2020-målen.

EU förfogar över en rad verktyg för att hjälpa medlemsstaterna att genomföra sina reformer. Genom stödprogrammet för strukturreformer kan EU:s medlemsstater på begäran få praktiskt tekniskt stöd med att utforma och genomföra reformerna, särskilt i form av uppföljning av rekommendationerna under den europeiska planeringsterminen[7]. EU:s budget, bl.a. i form av de europeiska struktur- och investeringsfonderna, har visat sig vara ett kraftfullt instrument för att stödja investeringar i sammanhållning, utbildning, sammankopplingar

[5] Dessa mål är en ökning av sysselsättningen i åldrarna 20–64 år till 75 %, en ökning av FoU-investeringarna till 3 % av BNP, en minskning av utsläppen av växthusgaser med 20 %, en ökad andel förnybar energi i den slutliga energiförbrukningen med 20 % och en ökad energieffektivitet med 20 %, en minskning av andelen unga med högst grundskoleutbildning till mindre än 10 %, en ökning av andelen i åldrarna 30–34 som har avslutad högre utbildning till 40 % samt lyft av minst 20 miljoner människor ur risken att drabbas av fattigdom och social utestängning.

[6] Referensår för uppgifterna är 2016.

[7] Efterfrågan på tekniskt stöd från stödprogrammet var betydligt större än de tillgängliga resurserna 2017 och 2018. Under 2017 fick över 10 medlemsstater stöd från programmet till fler än 150 projekt. I dag antogs ett finansieringsbeslut för stödprogrammet 2018, enligt vilket stödtjänsten för strukturreformer ska ge stöd till över 20 medlemsstater genom över 140 olika projekt för genomförande av reformer av relevans för den europeiska planeringsterminen och andra unionsövergripande politiska initiativ, t.ex. strategin för den inre marknaden, den digitala inre marknaden, energiunionen, kapitalmarknadsunionen och den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

(transport, energi och digital infrastruktur, även när det gäller fonden för ett sammanlänkat Europa), innovation, miljö samt stöd till små och medelstora företag. Dessa fonder har också i hög grad bidragit till att förbättra investeringsklimatet genom förhandsvillkor. Under 2017 blev kommissionen färdig med en utvärdering av måluppfyllelsen. De ytterst fåtaliga fallen av bristande måluppfyllelse följs upp. Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) har stor betydelse för att få fram privata investeringar, och visar hur EU-budgeten kan reagera snabbt på utmaningarna och skapa betydande hävstångseffekter[8].

Som en del av paketet för en fördjupning av EU:s ekonomiska och monetära union som lades fram den 6 december 2017, föreslog kommissionen ett verktyg för genomförande av reformer för att ytterligare utöka stödet till de nationella reformerna efter 2020[9]. Kommissionen föreslog också en pilotfas fram till 2020. Kommissionen har för avsikt att lägga fram mer detaljerade idéer om det nya reformverktyget som en del av förslagen för nästa budgetram efter 2020.

3. KORRIGERING AV MAKROEKONOMISKA OBALANSER

Förfarandet vid makroekonomiska obalanser syftar till att förhindra att potentiellt skadliga makroekonomiska obalanser uppkommer, och om sådana obalanser har konstaterats se till att de berörda medlemsstaterna vidtar lämpliga åtgärder för att korrigera dem. Skadliga makroekonomiska obalanser kan skada den ekonomiska stabiliteten i en enskild medlemsstat, i euroområdet eller i EU som helhet. Därför är det så viktigt att de korrigeras effektivt och i tid. De fördjupade granskningarna innehåller en helhetsanalys av medlemsstaternas obalanser som gör det möjligt att kartlägga kvarstående brister och mer allmänt inom den europeiska planeringsterminen identifiera kvarstående åtgärdsbehov i politiken.

Rapporten om förvarningsmekanismen för 2018 visar att makroekonomiska obalanser i 12 medlemsstater motiverade en fördjupad granskning. Alla dessa länder bedömdes under förfarandet vid makroekonomiska obalanser 2017 ha obalanser eller alltför stora obalanser. Denna bedömning har godkänts av rådet i slutsatserna om rapporten om förvarningsmekanismen[10]. I landsrapporterna bedöms varje år den makroekonomiska utvecklingen, korrigeringen av obalanserna och de framsteg som görs med de relevanta politiska rekommendationerna[11]. De gränsöverskridande effekterna beaktas också.

De strukturreformer som genomförs inom förfarandet vid makroekonomiska obalanser har banat väg för den ombalansering som uppnåtts. De nuvarande gynnsamma ekonomiska förhållandena bör utnyttjas för att energiskt driva dem vidare. Återhämtningen kan bara bidra till hållbara lösningar på obalanserna genom fortsatta reformer till stöd för konkurrenskraft, motståndskraft och en högre tillväxtpotential. Med tanke på det positiva konjunkturläget bör alla medlemsländer prioritera reformer som ökar tillväxtpotentialen, förbättrar den institutionella miljön och företagsklimatet, undanröjer flaskhalsar för investeringar, främjar nya arbetstillfällen av hög kvalitet och minskar ojämlikheten.

8 I februari 2018 hade Europeiska fonden för strategiska investeringar genererat investeringar på totalt 264,3 miljarder euro.

9 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet och Europeiska centralbanken, *Nya budgetinstrument för ett stabilt euroområde inom unionens ram*, COM(2017) 822 final.

10 Rådets slutsatser 5542/18 av den 23 januari 2018.

11 I artikel 2 i förordning (EU) nr 1176/2011 definieras obalanser som ”alla trender som leder till en makroekonomisk utveckling som inverkar negativt på, eller skulle kunna inverka negativt på, ekonomin i en medlemsstat eller i den ekonomiska och monetära unionen, eller i unionen som helhet”.

3.1. Ombalansering i EU och euroområdet

Korrigeringen av de makroekonomiska obalanserna fortsätter med hjälp av reformer och den ekonomiska tillväxten. Vissa svagheter kvarstår dock, och nya risker växer fram. Framstegen med att åtgärda externa obalanser har varit ojämna: stora underskott i bytesbalansen har korrigerats men långvariga och stora överskott i bytesbalansen kvarstår. Obalanser i stockarna – framför allt privat och offentlig skuldsättning – håller på att justeras tack vare nominell tillväxt, men framstegen är ojämnt fördelade. Stockarna av nettoutlandsskulder ligger kvar på en hög nivå i ett antal länder. Med tanke på att inre och yttre obalanser bara justeras långsamt, trots den senaste tidens förbättringar av flödena, utgör de fortfarande en risk i många medlemsstater. Främst i länder utan konstaterade obalanser finns det tecken på en eventuell överhettning av bostadspriserna.

Överskottet i bytesbalansen för euroområdet som helhet har ökat avsevärt de senaste åren. Euroområdets överskott i bytesbalansen har stabiliserats och väntas ligga kvar kring 3 % av BNP till 2019. Detta stora överskott beror på svag total efterfrågan, bl.a. låga löneökningar och ekonomiska resultat som sedan 2009 legat under den potentiella produktionen. Euroområdets totala produktionsgap förväntas dock vändas till ett positivt värde 2018, men den dämpade ekonomin i euroområdet som helhet har lett till en inflation som varit lägre än de penningpolitiska myndigheternas mål, och avspeglar också en dämpad löneutveckling trots det allt högre trycket på arbetsmarknaderna. Utvecklingen av euroområdets överskott i bytesbalansen är också kopplad till euroområdets starka export, som bygger på EU-producenternas konkurrenskraft och en gynnsam global efterfrågan på europeiska varor och tjänster.

Skuldsaneringen i den privata sektorn fortsätter, om än i ojämn takt. Den fortsatt höga privata skuldsättningen i flera länder, som ofta förvärras av höga offentliga skulder, hämmar investeringar och minskar manöverutrymmet i händelse av chocker. Minskningar av skuldkvoten, inklusive de offentliga skuldkvoterna, får i allt högre grad draghjälp av en högre nominell tillväxt, medan hushållens och de icke-finansiella företagens upplåning åter ökar något. Skuldsaneringen i företagssektorn har varit snabbare än i hushållssektorn i de flesta medlemsstater. Vissa högskuldländer minskar sina skulder långsammare än lågskuldländerna. I de flesta högskuldländer har den offentliga sektorns skuldsättning först nyligen börjat minska.

Läget i banksektorn har förbättrats avsevärt, men det finns fortfarande utmaningar. De flesta medlemsstater har på senare tid sett märkbara förbättringar av kapitalrelationerna, och bestånden av nödlidande lån har också minskat kraftigt[12]. Bankernas lönsamhet och marknadsvärdering har också återhämtat sig i de flesta medlemsstater, tillsammans med kreditflödena. I några få länder är dock beståndet av nödlidande lån fortfarande högt och beskär utrymmet för utlåning, medan låg lönsamhet hämmar avsättningarna för förluster och den interna kapitalalstringen och minskar möjligheterna att anskaffa kapital på marknaden.

Bostadspriserna ökar i de flesta medlemsstater och eventuella risker för överhettning behöver övervakas. Värderingarna ligger under de tidigare toppnivåerna efter en justering nedåt efter krisen, men i vissa fall tyder nyckeltalen på en övervärdering. Tecken på en eventuell överhettning förekommer, och prisdynamiken tilltar i allt fler länder, även i länder

[12] Se kommissionens meddelande *Första rapporten om framstegen med att minska nödlidande lån i Europa*, COM(2018) 37 final. Den totala volymen av nödlidande lån i hela EU ligger fortfarande på 950 miljarder euro, betydligt mer än före krisen. Den minskar emellertid stadigt: den genomsnittliga andelen nödlidande lån har minskat med en tredjedel sedan 2014.

som inte konstaterats ha obalanser, där dessa risker inte förefaller vara ett akut problem. De sociala effekterna av stigande bostadspriser är också ett problem i vissa länder, vilket visar på behovet av investeringar i tillräckligt subventionerat boende och annat bostadsstöd.

Sysselsättningen fortsätter att öka i stadig takt i EU, trots att sårbarheter kvarstår i vissa medlemsstater. Arbetsmarknaderna har fortsatt att förbättras. Även om arbetslösheten sjunker överallt är den i vissa länder fortfarande hög, särskilt bland ungdomar och långtidsarbetslösa. Underutnyttjandet av arbetskraften minskar men är fortfarande betydande, även i länder där arbetslösheten är låg. Löneutvecklingen är fortfarande måttlig i de flesta länder och sektorer. Fattigdomsrisken är allmänt avtagande, men hög i vissa länder.

3.2. Genomförandet av förfarandet vid makroekonomiska obalanser

Kommissionen har inom ramen för sin särskilda övervakning sett över den ekonomiska utvecklingen och de åtgärder som vidtagits av länderna med obalanser eller alltför stora obalanser. Rådet har ställt sig bakom slutsatserna i de särskilda övervakningsrapporterna. Inga ändringar har gjorts av format eller omfattning på de fördjupade granskningarna eller kategorieringen av obalanserna i förfarandet vid makroekonomiska obalanser.

Antalet medlemsstater med obalanser eller alltför stora obalanser minskar. Under 2017 hade sex medlemsstater obalanser och sex alltför stora obalanser. Dessa tolv medlemsstater granskades även 2018. Under de fördjupade granskningarna har det konstaterats att en medlemsstat inte har några obalanser, åtta har obalanser och tre har alltför stora obalanser. I tillägg 3 sammanfattas resultaten av de fördjupade granskningarna efter medlemsstat[13].

Tabell 1: Fördjupade granskningar 2017 och 2018

	Granskning 2017	Granskning 2018
Inga obalanser	FI	SI
Obalanser	DE, IE, ES, NL, SI, SE	BG, DE, IE, ES, FR, NL, PT, SE
Alltför stora obalanser	BG, FR, HR, IT, PT, CY	CY, HR, IT

De fördjupade granskningarna ger vid handen att riskerna minskar i ett antal länder, vilket innebär att kategoriseringen med avseende på makroekonomiska obalanser bör ses över.

- **Slovenien** konstaterades 2017 ha obalanser, men har nu ***inga obalanser***. Stabilitetsriskerna har minskat, och framstegen med att genomföra tidigare års politiska rekommendationer är överlag tillfredsställande och fortlöper.
- **Frankrike** konstaterades 2017 ha alltför stora obalanser, men har nu ***obalanser***. Den ekonomiska utvecklingen och kraftfulla politiska åtgärder har bidragit till att gradvis rätta till förhållandena, så att kategoriseringen ändrats till lägre risk.
- **Bulgarien** hade alltför stora obalanser 2017, men konstateras nu ha ***obalanser***, i och med att politiska åtgärder och gynnsamma makroekonomiska förhållanden har

[13] För Grekland har obalanser och korrigerande åtgärder övervakats inom Europeiska stabilitetsmekanismens program för stabilitetsstöd.

motverkat obalanserna, särskilt på utlandssidan. Det krävs dock mer åtgärder för att varaktigt korrigera obalanserna. Kommissionen kommer under sin särskilda övervakning att noga följa de politiska åtagandena i bl.a. nästa nationella reformprogram och obalansernas utveckling.

- **Portugal** konstaterades 2017 ha alltför stora obalanser, men har nu ***obalanser***, eftersom politiska åtgärder och gynnsamma makroekonomiska och finansiella förhållanden minskar riskerna i samband med den offentliga och privata skuldsättningen liksom utlandsskulden. Särskilt har arbetslösheten minskat betydligt och är nu tillbaka på nivån före krisen. Det krävs dock mer åtgärder för att varaktigt korrigera obalanserna. Kommissionen kommer under sin särskilda övervakning att noga följa de politiska åtagandena, nästa nationella reformprogram och obalansernas utveckling.

Utvecklingen är i regel gynnsam i de återstående länder som bedömts i de fördjupade granskningarna.

- Tyskland, Irland, Spanien, Nederländerna och Sverige konstateras i år liksom 2017 ha ***obalanser***. Gynnsamma makroekonomiska villkor bidrar till att minska obalanserna i stockarna i **Irland** och **Spanien**, även om den senaste tidens politiska framsteg varit måttliga och ojämna i Spanien. I **Nederländerna** har myndigheterna åtagit sig att kraftfullt åtgärda obalanserna, men åtgärderna har ännu inte genomförts. Framstegen med att rätta till obalanserna är begränsade i **Tyskland**, där de privata och offentliga investeringarna visserligen ökar men fortfarande har utrymme att växa mer. I **Sverige** är framstegen också begränsade, trots de första tecknen på att bostadsmarknaden kanske håller på att svalna.

- Cypern, Italien och Kroatien konstaterades i år liksom 2017 ha ***alltför stora obalanser***. Obalanserna är på väg ned i **Kroatien** och **Italien**, tack vare en kombination av reformer, gynnsamma ekonomiska förhållanden och minskade risker i banksektorn. Politiken behöver dock genomföras mer beslutsamt, särskilt i Kroatien. Inga påtagliga förbättringar har iakttagits i **Cypern**, där genomförandet av de politiska åtgärderna också varit tämligen begränsat.

4. MEDLEMSSTATERNAS POLITIK

Den rådande ekonomiska situationen visar nyttan av den senaste tidens reformer och ger möjlighet att hantera befintliga reformbehov. Fördelarna med strukturreformerna i medlemsstaterna de senaste åren märks i hela EU. Fördelarnas omfattning – lägre arbetslöshet, högre inkomster och förnyad konvergens – återspeglar skillnaderna i den senaste tidens reformambitioner. Att inte tappa tempo i reformerna av ekonomier, offentlig förvaltning och välfärdssystem skulle bidra till att förstärka de europeiska ekonomiernas och samhällenas motståndskraft och förmåga att hantera framtidens makroekonomiska chocker. Anpassningar till den ständiga strukturomvandlingen skulle bidra till att minska skillnaderna i produktivitet och till bättre sociala resultat. Reformerna hjälper även våra ekonomier att upprätthålla den nuvarande expansionen genom att undanröja begränsningar på utbudssidan. Det nuvarande gynnsamma ekonomiska klimatet får inte leda till självbelåtenhet.

Det kan ta tid innan fördelarna med reformerna slår igenom helt, men erfarenheten visar att reformer fungerar och att dagens gynnsamma klimat skapar de rätta förutsättningarna. Många reformer har inga större kostnader i pengar räknat. Att hålla de kortsiktiga kostnaderna låga och fördela dem rättvist kan stärka effektiviteten och förankringen hos allmänheten. För det krävs också att åtgärderna kommer i rätt ordning och

presenteras rätt. Exempelvis kan vissa reformer av arbets- och varumarknaderna få kortsiktiga kostnader men långsiktiga fördelar, och tenderar att förstärka varandras effekter. Dessutom kan de stödjas genom reformer som förbättrar de offentliga finansernas sammansättning och kvalitet och i vissa medlemsstater genom att man använder det tillgängliga finanspolitiska utrymmet. I allmänhet tenderar den politiska kostnaden för att genomföra reformer att vara lägre under goda ekonomiska tider. Detta är ännu ett starkt skäl till att inte försitta den möjlighet som den nuvarande ekonomiska situationen innebär.

Reformer kräver grundliga förberedelser och tillräcklig administrativ och teknisk kapacitet. Satsningar på att stärka den administrativa kapaciteten, effektiviteten och kvaliteten möjliggör reformer. Reformer av den offentliga förvaltningen har begränsade kostnader på kort sikt och kan få genomslag när som helst i cykeln. De kan stärka andra väl utformade reformer som har stora fördelar i form av förtroendeeffekter, även på kort sikt. Att öka medvetenheten om fördelarna, utveckla en samsyn bland de olika intressegrupperna och fokusera på det allmänna bästa underlättas av grundliga förberedelser som utförs av en förvaltning med tillräckliga resurser. För att vissa reformer ska kunna genomföras i rätt tid kan det behövas lämpliga rättsliga och tekniska förutsättningar (t.ex. informationsteknik). Realistiska och mätbara resultat av reformerna behöver fastställas, övervakas och kommuniceras. Kommissionens stödprogram för strukturreformer ger omfattande tekniskt stöd till medlemsstaterna och lägger därmed en lämplig grund för framgångsrika reformer (se avsnitt 2).

Att de nationella intressenterna, däribland arbetsmarknadens parter, är delaktiga är avgörande för framgångsrika och hållbara reformer. Att reformerna är förankrade hos intressenterna ökar sannolikheten att de genomförs och bidrar till att ändamålsenliga resultat uppnås, även när det gäller social rättvisa. Även om det finns utrymme för att göra mer har medlemsstaterna vidtagit åtgärder för att involvera arbetsmarknadens parter mer i utformningen och genomförandet av reformerna. Estland, Lettland, Litauen och Slovakien har använt stöd från Europeiska socialfonden för att öka arbetsmarknadsparternas kapacitet att bidra till utformningen av centrala reformer. Den franska regeringen har uppmanat arbetsmarknadens parter att förhandla fram en reform av arbetslöshetsförsäkringen. Arbetsmarknadens parter i Italien har undertecknat ett nytt avtal om fackföreningarnas representativitet. I Danmark har en trepartsöverenskommelse ingåtts om vuxenutbildning som syftar till att förbättra kompetenshöjningen. Sedan en grönbok om förhållandet mellan arbetsmarknadens parter lagts fram i Portugal har regeringen inlett diskussioner med arbetsmarknadens parter om åtgärder mot segmenteringen av arbetsmarknaden. I Nederländerna är arbetsmarknadens parter nära delaktiga i reformen av pensionssystemet. Vissa medlemsstater involverar också det civila samhällets organisationer när reformerna utformas.

4.1 En ansvarsfull finanspolitik, effektiva och rättvisa skatter och finansiell stabilitet

I hela EU fortsätter de offentliga underskotten och skulderna att minska, främst tack vare ökad tillväxt och låga räntor. Då de ekonomiska utsikterna ljusnar räknar kommissionen med att det totala saldot i den offentliga sektorns finanser kommer att förbättras ytterligare i EU, och att skulden som andel av BNP därför kommer att gå ned i nästan alla medlemsstater under de kommande åren. Det nuvarande gynnsamma ekonomiska klimatet ger möjlighet att skapa de finanspolitiska buffertar som krävs för att stärka motståndskraften mot chocker.

Den finanspolitiska styrningen har förbättrats i ett antal medlemsstater, och löpande förbättringar skulle bidra till att göra de offentliga finanserna mer hållbara och förutsägbara. Bulgarien ändrade nyligen lagen om offentliga finanser för att uppnå full överensstämmelse med EU:s krav. I Tjeckien har en ny lag om finanspolitiskt ansvar avsevärt stärkt den finanspolitiska styrningen. Litauen har förfinat tillämpningen av sina nationella utgiftsregler och ansvarsfördelningen för uppnående av de finanspolitiska målen. Malta håller på att införa periodiserad redovisning vid alla myndigheter. Nästan alla medlemsstater har oberoende finanspolitiska råd. Undantagen är Polen och Tjeckien, och i Tjeckien väntar man nu på att parlamentet ska godkänna rådets ledamöter. Vissa utmaningar kvarstår dock för den nationella finanspolitiska styrningen. De oberoende finanspolitiska institutionernas ekonomiska självständighet skulle kunna stärkas i vissa medlemsstater. Bättre samordning av den finanspolitiska planeringen på alla förvaltningsnivåer behövs i de medlemsstater som har en federal struktur.

Strikt tillämpade utgiftskontroller bidrar till att skattebetalarnas pengar används effektivt. De har potential att förbättra den offentliga politikens resultat och tilldelningen av offentliga medel mellan olika politiska prioriteringar, samtidigt som en ansvarsfull budgetpolitik upprätthålls. Utgiftsöversyner pågår i många medlemsstater[14]. Som exempel kan nämnas att Spanien gav sin oberoende finanspolitiska institution AIReF i uppdrag att genomföra en översyn av alla förvaltningsnivåer. Vissa initiativ har också inletts utanför euroområdet, t.ex. i Bulgarien där en utgiftsöversyn med tyngdpunkt på underhålls- och personalkostnader i flera ministerier och kommuner pågår.

Både offentliga och privata investeringar behöver skyddas för att stärka euroområdets tillväxtpotential. När det gäller offentliga utgifter kan detta uppnås genom en rätt budgetsammansättning och förbättringar av de offentliga finansernas kvalitet. Vissa medlemsstater har antagit fleråriga planer för att öka de offentliga investeringarna. Frankrike har antagit *Grand plan d'investissement 2018–2022* för att rusta ekonomin för framtidens utmaningar. Irland har vidare utvecklat sin *Capital Investment Plan for 2018–2021* för att ta itu med flaskhalsar som beror på minskade offentliga investeringar efter krisen inom bl.a. bostäder, transporter och vatteninfrastruktur. Tyskland har gjort framsteg med att åtgärda begränsningar för kapacitet och planering när det gäller investeringar i infrastruktur i enskilda sektorer, t.ex. transportsektorn. Insatserna bör fortsätta för att mobilisera privata investeringar, t.ex. genom offentlig-privata partnerskap.

Reformer av hälso- och sjukvården och pensionerna behövs för att se till att systemen förblir hållbara och tillgängliga, håller hög kvalitet och samtidigt har tillräckliga resurser. Tillsammans med den snabbare tillväxten av befolkningen över 60 och den tekniska utvecklingen inom hälso- och sjukvården, är hälso- och sjukvård och pensioner några av de största och snabbast växande offentliga utgiftsområdena. Informella betalningar för att få bättre behandling och tillgång till vård är fortfarande ett problem i vissa medlemsstater, och får allvarliga negativa konsekvenser för allas tillgång till vård och vårdsystemens ekonomiska hållbarhet. De flesta medlemsstater har vidtagit åtgärder på pensions- och vårdområdet de senaste åren, men framstegen förefaller år från år att vara ganska måttliga. På sistone har Slovakien förbättrat kostnadseffektiviteten i hälso- och sjukvården, bl.a. genom att genomföra ett projekt för valuta för pengarna som tycks ha gett vissa positiva och påtagliga förändringar som lett till besparingar. Danmark har infört nya incitament för att välja bort systemet för förtidspensionering för att senarelägga pensioneringen, medan Litauen och Portugal har genomfört reformer för att begränsa de negativa effekterna av vissa aspekter av

[14] Källa: kommissionens not till Eurogruppen i juni 2017 på grundval av en enkät i euroområdet, http://www.consilium.europa.eu/media/23582/eg-15-june-2017_note-on-spending-reviews.pdf

pensionssystemen för de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Denna goda praxis bör spridas mer allmänt så att de offentliga finanserna förblir hållbara och allmänheten därigenom garanteras vård och pensioner, vilket även gynnar rättvisan mellan generationerna.

Rättvisa och tillväxtfrämjande skattesystem kan bidra till att stödja privata investeringar och förbättra företagsklimatet, främja sysselsättningen, minska ojämlikheten och bidra till en miljövänlig ekonomi. Belgien håller på att gradvis genomföra en skatteväxling bort från arbete. I Frankrike ska en skatterabatt för sysselsättning och konkurrenskraft omvandlas till permanenta nedsättningar av arbetsgivaravgifterna med en ytterligare nedsättning för de lägsta lönerna. Lettland och Ungern har minskat sina relativt höga skattekilar för låginkomsttagare. I Sverige gynnar skattelättnader en grönare, mer hållbar ekonomi.

Aggressiv skatteplanering innebär betydande förluster för de europeiska skattebetalarna, men när EU-lagstiftningen införlivas bidrar det till att bekämpa detta. Vinstförskjutning inom EU beräknas till leda till inkomstförluster på 50–70 miljarder euro. Aggressiv skatteplanering snedvrider konkurrensen mellan företagen, och leder på ett illojalt sätt bort resurser från det allmännas utgiftsmål. Skattefusket kan tyglas genom att man stärker den nationella skattelagstiftningen och ökar insynen och samarbetet mellan regeringarna. Belgien, Cypern, Malta och Nederländerna håller på att ändra sina skattesystem som tidigare har underlättat aggressiv skatteplanering. I Irland har rekommendationerna från en oberoende utredning av bolagsskattelagstiftningen lagts fram för offentligt samråd. Senast i slutet av 2018 ska medlemsländerna ha införlivat skatteflyktsdirektivet i nationell lagstiftning.

Åtgärder som vidtas för att stödja banksektorn och motverka den höga andelen nödlidande lån bär frukt och behöver intensifieras. I juli 2017 enades rådet om en EU-handlingsplan för att minska beståndet av nödlidande lån i banksektorn och förhindra att de uppkommer på nytt[15]. Åtgärderna för banktillsyn, reformer av insolvens- och skuldindrivningsreglerna, utvecklingen av andrahandsmarknader för nödlidande tillgångar samt omstruktureringen av banksektorn måste genomdrivas kraftfullt för att förbättra bankernas lönsamhet, penningpolitikens genomslag och finansieringen av näringsverksamhet. Italiens ansträngningar, bl.a. det nya systemet för värdepapperisering av nödlidande lån, börjar ge verkan. Sloveniens centralbank har lagt fram en verktygslåda för att förebygga, identifiera och hantera nödlidande lån. Irland och Kroatien har också främjat sanering av nödlidande lån, bl.a. genom ändringar av skattelagstiftningen. Andelen nödlidande lån är dock fortfarande hög i några medlemsstater, och minskar särskilt de mindre bankernas lönsamhet.

4.2 Motståndskraftiga arbetsmarknader, utbildningssystem och sociala insatser för alla

Trots att sysselsättningen i EU nu är den högsta någonsin och trots att fattigdom och socialt utanförskap har börjat minska kvarstår betydande utmaningar. Arbetslösheten och antalet personer som riskerar fattigdom är fortfarande för hög, vilket visar att återhämtningen fortfarande inte nått alla delar av samhället och ekonomin. Förutom att lösa nedärvda problem behöver arbetsmarknaderna, de sociala systemen och utbildningssystemen anpassas till globaliseringens och den tekniska utvecklingens utmaningar.

Hållbara och inkluderande sociala trygghetssystem är av central betydelse för att mildra effekterna av ekonomiska chocker. I enlighet med principerna i den europeiska pelaren för

[15] Se rådets slutsatser om handlingsplanen mot nödlidande lån i Europa av den 11 juli 2017 och kommissionens meddelande *Första rapporten om framstegen med att minska nödlidande lån i Europa*, COM(2018) 37 final.

sociala rättigheter bör alla arbetstagare ha tillgång till socialt skydd, oavsett typen av eller varaktigheten för deras anställningsförhållande. Dock utgör arbetskraftens ökande rörlighet och nya anställningsformer tendenser som inte utan vidare kan hanteras av de sociala trygghetssystemen. Danmark, Frankrike, Italien, Polen och Portugal har inlett reformer på detta område, och har t.ex. utvidgat sociala rättigheter och arbetslöshetsersättning till att även omfatta personer i atypiska anställningsformer och egenföretagare. I Portugal inbegriper detta planer på att stärka aktiveringen av stödmottagarnas förmåga, t.ex. genom ett förbättrat samarbete mellan arbetsförmedlingar och socialtjänster. Belgien arbetar med att tillhandahålla ytterligare stöd för egenföretagares pensionsförsäkring och en minskning av sociala avgifter för egenföretagare i början av sin verksamhet. I Sverige kan egenföretagare utöver den obligatoriska arbetslöshetsförsäkringen välja ett statligt subventionerat tillskott. Frankrike har tillkännagett en reform av arbetslöshetsersättningen för att uppmuntra företagen att använda längre anställningsavtal.

Ruta 1: Hållbara, tillräckliga och effektiva sociala skyddsnät i EU

I den europeiska pelaren för sociala rättigheter framhålls i ett antal principer, särskilt i principerna 12 och 14[16], vikten av tillräckligt socialt skydd. Ett fullgott socialt skydd, inbegripet ålderspensioner, sjukvård, arbetslöshetsersättning och socialt bistånd, har avgörande betydelse för att begränsa de svårigheter som enskilda och familjer ställs inför när de blir av med jobbet eller drabbas av andra bakslag. Detta är särskilt viktigt i en värld som snabbt förändras på grund av en åldrande befolkning, teknikens utveckling och globaliseringen, för att understödja människor under karriärövergångar och hjälpa dem att ta vara på de möjligheter och hantera de utmaningar som den föränderliga ekonomin för med sig. I ett bredare perspektiv är dessutom ett tillräckligt och verkningsfullt socialt skydd en förutsättning för en livskraftig ekonomi och väl fungerande arbetsmarknader som skapar bra jobb och hållbar tillväxt. Socialskyddssystemens långsiktiga ekonomiska hållbarhet kan bara garanteras om riskerna i det sociala skyddet är brett fördelade.

Många medlemsstater håller på att modernisera sina sociala skyddssystem genom att förbättra förmånernas och tjänsternas omfattning och nivåer, särskilt för personer med atypiska anställningar, och genom att främja ökat arbetsmarknadsdeltagande. Flera medlemsstater, t.ex. Italien, Danmark, Lettland, Portugal och Frankrike, utvidgade i fjol det sociala skyddet för egenföretagare. Medlemsstaterna agerar också för att mer aktivt främja arbetsmarknadsdeltagandet, ofta med fokus på särskilda grupper. Slovakien håller på att genomföra en ambitiös handlingsplan för långtidsarbetslösa för att tillhandahålla skräddarsydda tjänster. I Spanien har ett nätverk för social inkludering inrättats för att samordna socialtjänstens och arbetsförmedlingens insatser.

Dock behövs generellt ett mer övergripande och sammanhängande angreppssätt för de utmaningar som är gemensamma för medlemsstaterna. Att det skapats ett betydande antal arbetstillfällen de senaste åren har redan hjälpt. Att ha ett arbete är fortfarande den bästa försäkringen mot fattigdom, men nästan 10 % av arbetstagarna räknas som ”arbetande fattiga”. Denna andel ökar långsamt till följd av förändringarna på arbetsmarknaden.

Sist men inte minst ökar fattigdomens djup och långvarighet i vissa medlemsstater, vilket tyder på brister i utformningen och tillämpningen av det sociala skyddet. Exempelvis införde Italien ett stödsystem för minimiinkomsten i mars 2017 och ytterligare resurser anslogs strukturellt genom 2018 års budget. Portugal gjorde viktiga förändringar av minimiinkomstsystemet för att förstärka sin kapacitet att integrera och skydda personer som lever i fattigdom, utan diskriminering på grund av nationalitet. Även om socialt bistånd är nödvändigt för att alla som saknar tillräckliga resurser ska kunna leva ett värdigt liv, bör det vara sista utvägen, och hjälpa människor att komma tillbaka till en aktiv roll i samhället. Att förbättra skatte- och förmånssystemens utformning, främja lika möjligheter inom utbildning, garantera tillgång till sociala tjänster och hälso- och sjukvård av hög kvalitet och främja jämställdhet kan bidra till att minska ojämlikheten och fattigdomen liksom det sociala arvet mellan generationerna.

Framväxten av nya anställningsformer kräver en anpassning av arbetsmarknadens institutioner. Behovet av flexibilitet för att hantera en föränderlig efterfrågan på arbetskraft måste vägas mot arbetstagarnas och deras familjers behov av trygghet, för att förhindra att

[16] Var och en som saknar tillräckliga resurser har rätt till passande minimiinkomstförmåner, som ska säkerställa ett värdigt liv under livets alla skeden, och verklig tillgång till hjälpande varor och tjänster. För dem som kan arbeta bör minimiinkomstförmånen kombineras med incitament att komma in på eller tillbaka till arbetsmarknaden.

arbetsmarknaden segmenteras. För att ta ett exempel genomförde Litauen en helhetsreform av arbetslagstiftningen, i syfte att rationalisera reglerna om uppsägning och samtidigt minska den maximala längden på avtal om visstidsanställning, höja arbetslöshetsersättningen och främja kollektivförhandlingar.

En åldrande befolkning medför att arbetskraftsutbudet minskar, vilket sätter press på den yrkesverksamma befolkningen att säkerställa långsiktigt hållbara och tillräckliga pensionssystem. Under de närmaste åren kommer stora årskullar att gå i pension. Därför är det mycket viktigt att öka förvärvsfrekvensen och produktiviteten. Det finns betydande utrymme att öka förvärvsfrekvensen bland kvinnor, äldre arbetstagare, lågutbildade arbetstagare, personer med funktionsnedsättning och personer med migrantbakgrund. Anställning av personer i dessa grupper behöver underlättas, bl.a. genom att minska de negativa incitamenten för arbete, tillhandahålla skräddarsydd utbildning, möjliggöra flexibel arbetstid och garantera tillgång till hälso- och sjukvård, barnomsorg och andra omsorgstjänster av hög kvalitet till rimliga priser. Åtgärder för att främja flexibel arbetstid och tillgång till omsorg har vidtagits bl.a. i Tjeckien, Luxemburg, Rumänien och Slovakien. Tyskland och Österrike främjar ett längre yrkesliv genom att tillåta mer flexibla pensionsövergångar för äldre arbetstagare. Ett antal länder har vidtagit åtgärder för att främja integration på arbetsmarknaden av personer med migrantbakgrund, däribland Tyskland, Danmark, Finland och Sverige.

Arbetstagarnas kompetens bör vara aktuell i förhållande till arbetsmarknadens behov under hela det yrkesverksamma livet. De unga européernas grundläggande kompetens har försämrats i flera medlemsstater, och alla har inte lika tillgång till utbildning. Utbildningssystemen behöver moderniseras ännu mer och göras mer öppna för mindre gynnade grupper, så att enskilda blir aktiva medborgare och tar vara på sina yrkesliv, i enlighet med arbetsmarknadens behov. Insatser för att modernisera utbildningssystemen på alla nivåer måste göras för att skapa möjligheter för både unga och äldre i lika hög grad. Tillsammans med kontinuerlig kompetensutveckling och omskolning kan detta förhindra att det uppkommer kompetensbrist och felmatchning som särskilt hämmar de små och medelstora företagen. Vissa medlemsstater har börjat möta den här utmaningen. I Irland håller de offentliga anslagen till utbildning på att återgå till nivåerna före krisen och utbildningssystemet håller på att stärkas. I Danmark genomförs en bred utbildningsreform som syftar till att förbättra skolornas resultat och höja de akademiska kraven. Kroatien inleder ett pilotprojekt för digital omställning av skolor. Utöver de tidigare årens åtgärder har Portugal nyligen lagt fram ett program för att stärka den vuxna befolkningens kunskaper och kvalifikationer.

Ruta 2: Ge arbetstagarna egenmakt genom bättre kompetens i EU

I den europeiska pelaren för sociala rättigheter framhålls i ett antal principer, särskilt i princip 1[17], vikten av tillgång till utbildning och livslångt lärande. EU är i mycket hög grad beroende av sin arbetskrafts kompetens. Utbildning är drivkraften för tillväxt, arbetstillfällen och motståndskraft. EU är på god väg att uppnå sina mål för 2020 om skolavhopp och högre utbildning, och medlemsstaterna agerar för att modernisera sina utbildningssystem och hantera brister i de grundläggande färdigheterna, göra yrkesutbildningen och högskoleutbildningen mer anpassad till arbetsmarknaden, utvidga och förbättra lärlingsutbildningar samt validera färdigheter som inhämtats utanför det formella utbildningssystemet. I enlighet med rådets rekommendation om kompetenshöjningsvägar förväntas medlemsstaterna lägga fram lämpliga åtgärder senast i mitten av 2018. Kommissionen föreslår att detta ska ingå i de nationella reformprogram som förväntas i vår, och kommer att se över dem enligt de befintliga rapporteringsförfarandena[18].

Många utmaningar kvarstår emellertid. Arbetsgivarna har svårt att hitta personer med rätt kompetens. Lågutbildade eller lågkvalificerade människor riskerar att drabbas av arbetslöshet, fattigdom, sämre hälsa, social utestängning och lägre demokratiskt deltagande. Bara hälften av dem arbetar, jämfört med 80 % av de högutbildade, vilket hämmar arbetskraftsutbudet och produktiviteten. En mindre gynnad socioekonomisk bakgrund är och förblir den största enskilda orsaken till svaga utbildningsresultat. Tekniska förändringar och en åldrande befolkning gör att det krävs investeringar i omskolning och kompetenshöjning, men bara en av tio vuxna deltar i lärande och många av dem utvecklar inte de färdigheter som krävs för att ta vara på den digitala omvandlingen. Det är därför som den första principen i den europeiska pelaren för sociala rättigheter handlar om tillgång till utbildning av hög kvalitet inom ett livslångt lärande, så att människor ska kunna delta fullt ut i samhället.

För att denna princip ska tillämpas måste den nya kompetensagendan, som lades fram 2016, genomföras fullt ut. I de tio åtgärderna i agendan möts de viktigaste utmaningarna, genom att man främjar inhämtandet av grundläggande färdigheter hos lågutbildade vuxna (kompetenshöjningsvägar), främjar investeringar i digitala färdigheter (nationella koalitioner för digitala färdigheter och sysselsättning), minskar glappet mellan den kompetens som lärs ut och den som behövs i tjänstesektorn och tillverkningsindustrin (strategi för branschsamverkan kring kompetens), förbättrar öppenheten i fråga om färdigheter och kvalifikationer (den europeiska referensramen för kvalifikationer, Europass), moderniserar yrkesutbildningen och samtidigt ökar dess attraktionskraft, tar itu med kompetensflykten inom EU samt stärker EU-invånarnas nyckelkompetens. Kommissionen kommer att fortsätta samarbetet med OECD under 2018 för att stödja strategier för kompetensutveckling i medlemsstaterna och för olika åtgärder med inriktning på yrkesutbildning i syfte att konkret åtgärda kompetensbehoven på arbetsmarknaden. I november 2017 preciserade kommissionen sina idéer om ett europeiskt område för utbildning, där mer gränsöverskridande samarbete och ökad rörlighet bidrar till att höja kvaliteten på inlärning och undervisning och stärka ungdomarnas kompetens och göra dem mer anställbara. Kommissionen lade också den 17 januari 2018 fram en handlingsplan för digital utbildning.

[17] Var och en har rätt till god, inkluderande utbildning och livslångt lärande för att bibehålla och tillägna sig färdigheter som tillåter att man deltar fullt ut i samhället och framgångsrikt klarar övergångar i arbetslivet.

[18] Rådets rekommendation av den 19 december 2016 om kompetenshöjningsvägar: nya möjligheter för vuxna (EUT C 484, 24.12.2016).

4.3 Investeringar av hög kvalitet, ökad produktivitet och konkurrenskraft

Tack vare gynnsamma finansieringsvillkor och ökad ekonomisk optimism, delvis på grund av att investeringshinder undanröjts, ökar investeringarna. Villkoren för investeringar har förbättrats på senare tid, med minskande osäkerhet, avtagande tryck på företagen att skuldsanera, gynnsamma finansieringsvillkor och ökad optimism om den totala efterfrågan. Samtidigt står dock de totala investeringarna, i synnerhet de offentliga investeringarna, fortfarande för en relativt liten andel av BNP. Investeringarna i immateriella tillgångar växer, från en låg nivå.

De strukturella hindren för investeringar håller på att avlägsnas, i enlighet med investeringsplanen för Europa. Den ”tredje pelaren” i investeringsplanen främjar undanröjande av investeringshinder och ökad rättslig förutsägbarhet så att EU förblir attraktivt för investeringar. För att öka de europeiska ekonomiernas konkurrenskraft är det särskilt viktigt med mer produktmarknadsreformer och innovationsfrämjande reformer. Även om de höga kostnaderna och de administrativa bördorna minskat på senare tid hämmar de företagsklimatet. Institutionella brister som behöver åtgärdas är bl.a. ineffektivitet i den offentliga förvaltningen, regelbördor, korruption och utmaningar för rättsstatsprincipen och rättsväsendets verkningsfullhet. Konkurrensen inom tjänstesektorn fortsätter att förbättras, vilket gör det möjligt att ta vara på fördelarna med digitalisering, effektivare värdekedjor, bättre urval och lägre priser. Särskilt kan nämnas Finland, som gjort betydande framsteg med att förbättra regelverket och minska de administrativa bördorna för att ytterligare förbättra konkurrensen i tjänstesektorn, däribland med reglerna för tjänsteleverantörer i delningsekonomin. I Slovakien har ett åtgärdspaket för att förbättra företagsklimatet och öka investeringarna antagits och ska genomföras fram till 2019, medan Frankrike minskat sin höga bolagsskatt.

Brister i den administrativa kapaciteten förvärrar bristerna i företagsklimatet. Reglerna för offentlig upphandling håller på att förbättras i Spanien, Ungern och Rumänien. Portugal har agerat för att effektivisera insolvens- och skatteärenden. Cypern och Tjeckien har gjort framsteg med att bygga ut sina e-förvaltningstjänster, och Slovenien har antagit regler som förväntas påskynda handläggningen av bygglov och stärka rättssäkerheten för investerare, vilket ger större incitament att investera.

Korruption kvarstår som ett tillväxthinder i EU, eftersom det skapar osäkerhet för företagen, gör att de administrativa processerna går långsammare och orsakar merkostnader för samhället och ekonomin. Av företagen i EU uppger 37 % att korruption är ett problem för affärerna, särskilt i vissa medlemsstater[19]. På nationell nivå har vissa åtgärder vidtagits för att råda bot på detta. Italien har ansträngt sig för att förbättra den offentliga förvaltningen och har antagit omfattande antikorruptionslagstiftning. Spanien har också gjort framsteg med att genomföra regelverket för öppenhet och mot korruption. Ny lagstiftning om skydd för avslöjare har antagits i både Litauen och Italien, och övervägs i flera andra medlemsstater.

Tillgången till finansiering, särskilt för små och medelstora företag, förbättras gradvis i hela EU. Annan finansiering än genom banker spelar en viktig roll för uppstartsföretag och expanderande företag. Riskkapital och expansionsfinansiering ligger fortfarande i sin linda i mindre länder, och även utanför de stora finansstäderna i de större länderna. Portugals

[19] Alla medlemsstaters allmänna politiska miljö och satsningar på korruptionsbekämpning bedöms löpande. Kommissionen har bedömt de centrala utmaningarna i landsrapporterna för flera medlemsstater, när det finns särskilt allvarliga risker och luckor som hindrar investeringar, effektiv resursfördelning, ekonomiska prestanda och tillväxt.

åtgärder för att förbättra tillgången till kapital, t.ex. nya finansieringsinstrument, är ett bra exempel på stöd till sådana insatser. På samma sätt erbjuder Slovenien nya åtgärder för små och medelstora företag, för att förbättra deras tillgång till alternativa finansieringskällor. Cypern ska genomföra en handlingsplan för tillväxt, bl.a. för att attrahera och underlätta storskaliga investeringar.

De här positiva exemplen på stöd för produktivitetstillväxten manar till efterföljd. De uppmuntrande åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna är svar på utmaningar som åtminstone delvis är landsspecifika. Luxemburg har diversifierat sin ekonomi, bl.a. genom att undanröja hinder för investeringar och innovation. I Belgien främjar en rad aktiviteter investeringar i kunskapsbaserat kapital, framför allt åtgärder för att öka spridningen av digital teknik och innovationer. Spanien har tagit de första stegen för att förbättra styrningen av sitt forsknings- och innovationssystem. Danmark har infört ett program för att öka produktiviteten och förbättra företagsklimatet, medan Polen och Lettland har infört skattelättnader för att uppmuntra investeringar. I Tyskland stöder ett nätverk av kompetenscentrum digitalisering av små och medelstora företag, och ”digitala nav” underlättar samarbetet mellan uppstartsföretag, små och medelstora företag, näringsliv, forskning och förvaltning. För att stödja ekosystemet med uppstartsföretag har den estniska regeringen infört ett nytt program för företagare från länder utanför EU som vill starta ett företag i landet. I Nederländerna pågår ett antal åtgärder för att främja spridningen av den cirkulära ekonomin, bl.a. genom offentlig upphandling.

5. NÄSTA STEG

Den europeiska planeringsterminen ger möjlighet till en löpande dialog mellan kommissionen, medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och andra berörda parter på alla nivåer under hela året. De landsrapporter som läggs fram i dag bygger på ingående kontakter med regeringar, nationella myndigheter och berörda parter på teknisk och politisk nivå, bl.a. bilaterala högnivåmöten i december 2017. Resultaten kommer att redovisas på kommissionens representationskontor i medlemsstaternas huvudstäder, och även följas upp i bilaterala möten. Kommissionens vice ordförande och ledamöter kommer att besöka medlemsstaterna för att inhämta synpunkter från arbetsmarknadens parter, parlamenten, regeringarna och andra berörda parter om analysen i landrapporterna. Kommissionen kommer att diskutera sammanfattningen av resultaten i landsrapporterna med Europaparlamentet.

Nästa steg är att medlemsstaterna, mot bakgrund av de utmaningar som nämns, lägger fram sina ekonomiska och sociala prioriteringar i sina nationella reformprogram i mitten av april. För att ge ett adekvat och hållbart svar på utmaningarna rekommenderar kommissionen att programmen utarbetas med stöd av alla centrala aktörer, t.ex. arbetsmarknadens parter, regionala och lokala myndigheter samt civilsamhällets organisationer, beroende på vad som är lämpligt.

TILLÄGG 1 – INTEGRERAD ÖVERVAKNING AV MAKROEKONOMISKA OCH FINANSPOLITISKA OBALANSER

	Förfarandet vid makroekonomiska obalanser[20]	Stabilitets- och tillväxtpakten (MM: medelfristigt mål / FU förfarandet vid alltför stora underskott)	Kommentarer
AT		Förebyggande del Ännu inte nått MM, skuldregeln tillämpas[21]	
BE		Förebyggande del Ännu inte nått MM, skuldregeln tillämpas	
BG	Obalanser	Förebyggande del Överträffar MM	
CY	Alltför stora obalanser	Förebyggande del Har nått MM, övergångsskuldregeln tillämpas	
CZ		Förebyggande del Överträffar MM	
DE	Obalanser	Förebyggande del Överträffar MM, skuldregeln tillämpas	
DK		Förebyggande del Har nått MM	
EE		Förebyggande del Ännu inte nått MM	
EL			Omfattas av särskilt ekonomiskt stödprogram
IE	Obalanser	Förebyggande del Har nått MM, övergångsskuldregeln tillämpas	
ES	Obalanser	Korrigerande del Alltför stort underskott, tidsfrist för korrigering: 2018	
FR	Obalanser	Korrigerande del Alltför stort underskott, tidsfrist för korrigering: 2017 Ännu inte nått MM, övergångsskuldregeln tillämpas[22]	

[20] Kategorierna ”obalanser” och ”alltför stora obalanser” medför bägge särskild övervakning, som ändras beroende på graden av allvar.

[21] Skuldregeln: Om gränsen på en skuld på högst 60 % av BNP inte hålls, hamnar medlemsstaten i förfarandet vid alltför stora underskott, efter beaktande av alla relevanta faktorer och konjunkturcykelns inverkan, om skillnaden mellan skuldkvoten och målet på 60 % inte minskas med 1/20 per år (räknat som medelvärde över tre år). Övergångsskuldregeln: Varje medlemsstat i förfarandet vid alltför stora underskott får tre år på sig att följa skuldregeln efter korrigeringen av det alltför stora underskottet. Det innebär inte att skuldregeln inte gäller under denna period, eftersom medlemsstaten bör göra tillräckliga framsteg mot efterlevnad under denna övergångsperiod. En negativ bedömning av framstegen mot att följa skuldmålet under övergångsperioden kan leda till att ett förfarande vid alltför stora underskott inleds.

[22] Under förutsättning att beslutet om förfarandet vid alltför stora underskott upphävs, på grundval av validerade uppgifter om budgetresultaten 2017.

HR	Alltför stora obalanser	Förebyggande del Ännu inte nått MM, skuldregeln tillämpas	
HU		Förebyggande del Ännu inte nått MM, skuldregeln tillämpas	
IT	Alltför stora obalanser	Förebyggande del Ännu inte nått MM, skuldregeln tillämpas	
LT		Förebyggande del Har nått MM	
LU		Förebyggande del Överträffar MM	
LV		Förebyggande del Ännu inte nått MM	
MT		Förebyggande del Har nått MM	
NL	Obalanser	Förebyggande del Överträffar MM	
PL		Förebyggande del Ännu inte nått MM	
PT	Obalanser	Förebyggande del Ännu inte nått MM, övergångsskuldregeln tillämpas	
SI		Förebyggande del Ännu inte nått MM, övergångsskuldregeln tillämpas	
SE	Obalanser	Förebyggande del Överträffar MM	
SK		Förebyggande del Ännu inte nått MM	
RO		Förebyggande del Förfarandet vid betydande avvikelser tillämpas	
FI		Förebyggande del Ännu inte nått MM, skuldregeln tillämpas	
UK		Förebyggande del Ännu inte nått MM, övergångsskuldregeln tillämpas	

(*) Rekommendationerna enligt tvåpacket (förordning (EU) nr 473/2013) om åtgärder för att korrigera ett alltför stort offentligt underskott i god tid gäller bara euroländerna.

TILLÄGG 2 – FRAMSTEG MOT EUROPA 2020-MÅLEN.

Europa 2020-mål för EU	Uppgifter 2010	Senaste tillgängliga uppgifter	2020 enligt den senaste utvecklingen
1. Minst 75 % av alla i åldrarna 20–64 år ska arbeta	68,6 %	72,3% (3 kv. 2017)	Målet nås sannolikt
2. Öka offentliga och privata FoU-investeringar till 3 % av BNP	1,93 %	2,03 % (2016)	Målet nås sannolikt inte
3a. Minska utsläppen av växthusgaser med minst 20 % från 1990	Minskning med 14 %	Minskning med 23 % (2016)	Målet nås sannolikt
3b. Andelen förnybar energi i den slutliga energiförbrukningen ska uppgå till 20 %	12,5 %	17,04 (2016)	Målet nås sannolikt
3c. Energieffektiviteten ska ha ökat med 20 %	5,7 % (för primärenergiförbrukning)	16,0 % (2016) (för primärenergiförbrukning)	Målet nås sannolikt
4 a. Minska andelen unga med högst grundskoleutbildning till mindre än 10 %	13,9 %	10,7 % (2016)	Målet nås sannolikt
4b. Öka andelen av befolkningen i åldern 30–34 år som har avslutad högre utbildning till minst 40 %	33,8 %	39,1 % (2016)	Målet nås sannolikt
5. Antalet människor som riskerar fattigdom eller social utestängning ska minska med minst 20 miljoner.	Ökning med 0,5 miljoner (jämfört med basåret 2008)	Ökning med 1 miljon (jämfört med basåret 2008)	Målet nås sannolikt inte

TILLÄGG 3 – RESULTAT FRÅN DE FÖRDJUPADE GRANSKNINGARNA EFTER MEDLEMSSTAT

Bulgarien har obalanser. Det förekommer sårbarheter i finanssektorn i kombination med hög skuldsättning och nödlidande lån i företagssektorn, och samtidigt har inte arbetsmarknaden anpassat sig fullständigt. Under tiden har nettoutlandsställningen förbättrats, främst tack vare överskottet i bytesbalansen. Myndigheterna har gjort framsteg med att genomföra rekommendationerna efter översynerna av tillgångarnas kvalitet och balansräkningarna, men de kvarstående frågorna som rör svag styrning, tillsyn och tillgångarnas kvalitet har ännu inte åtgärdats helt. Den starka tillväxten har legat till grund för löpande privat skuldsanering och ytterligare minskningar av andelen nödlidande lån, men beståndet av nödlidande lån i företagssektorn är fortfarande stort. Förbättringarna på arbetsmarknaden har fortsatt, trots envisa strukturproblem, t.ex. den stora andelen ungdomar som varken studerar eller arbetar, arbetskraftsbrist och felmatchningar. Vissa åtgärder har vidtagits för att ta itu med de största orsakerna till obalanserna, men mer framsteg krävs för att åtgärda sårbarheterna i finanssektorn, bl.a. att ytterligare förbättra tillsynen över banker och andra företag, hantering av svårvärderade tillgångar, koncerntillsyn samt färdigställande av reformen av insolvensreglerna.

Kroatien har alltför stora obalanser. Sårbarheterna är kopplade till hög offentlig och privat skuldsättning och hög utlandsskuld, som samtliga mestadels är tecknade i utländsk valuta, och låg potentiell tillväxt. Stark tillväxt, större än den beräknade potentialen, bidrar till att minska obalanserna i stockarna: den offentliga och privata skuldsättningen och utlandsskulden minskar snabbt. Den negativa nettoutlandsställningen är fortfarande stor, men har förbättrats tack vare överskottet i bytesbalansen. En stark tillväxt har också bidragit till att få ned skulderna, men skuldsaneringen är på väg att avmattas i takt med att kreditflödena till hushåll och företag slår över på plus. Den offentliga skuldsättningen var som störst 2014, och håller nu på att minska tack vare både stark BNP-tillväxt och ett minskat samlat underskott. Banksektorn blir allt lönsammare, och beståndet av nödlidande lån fortsatte att minska. Trots det förblir företagens och hushållens exponering mot utländsk valuta (främst euro) en källa till sårbarhet. Även om det ekonomiska klimatet förbättras har inte särskilt mycket hänt med politiska åtgärder för att åtgärda de makroekonomiska obalanserna, t.ex. genom att höja den fortfarande låga tillväxtpotentialen.

Cypern har alltför stora obalanser. En mycket stor andel nödlidande lån tynger ned finanssektorn, och en hög privat och offentlig skuldsättning och en omfattande utlandsskuld hämmar ekonomin, mot bakgrund av en arbetslöshet som fortfarande är förhållandevis hög om än minskande och svag potentiell tillväxt. Bytesbalansen är fortfarande negativ och sjunkande, och är inte tillräcklig för att det stora beståndet av nettoutlandsskulder ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt. Den privata skuldsättningen minskar endast långsamt, och kreditflödena till den privata sektorn ökar trots en mycket hög privat skuldsättning. Bankernas satsningar på att omstrukturera lån, den rådande högkonjunkturen och tidigare reformer har gjort det möjligt att minska de nödlidande lånen, men beståndet av dem är fortfarande mycket stort. Svag efterlevnad av avtal, ett ineffektivt rättsväsende, flaskhalsar i tillämpningen av konkurs- och insolvensrätten samt låg betalningsdisciplin hämmar skuldsaneringen i den privata sektorn och gör det svårt att få ned mängden nödlidande lån. En återhållsam budgetpolitik och en aktiv skuldhanteringspolitik har påskyndat minskningen av den offentliga skulden. Det behövs ny fart i reformerna, särskilt för att få ned den offentliga skulden, förbättra konkurrenskraften, påskynda minskningen av mängden nödlidande lån och öka tillväxtpotentialen.

Frankrike har obalanser. Sårbarheterna beror på hög offentlig skuldsättning och svag konkurrenskraft mot bakgrund av låg produktivitetstillväxt, som har relevans även bortom

landets gränser. Måttliga löneökningar bidrar till pågående förbättringar av kostnadskonkurrenskraften. Den dämpade produktivitetstillväxten fungerar i stället som draghjälp. Arbetsmarknadens tröga reaktion på förändrade utbuds- och efterfrågevillkor och vissa inslag i företagsklimatet tynger fortfarande ned den icke kostnadsrelaterade konkurrenskraften. Den offentliga skuldkvoten ökade ytterligare 2017, men väntas plana ut 2018 och 2019. De tidigare negativa tendenserna har alltså avmattats, de ekonomiska förhållandena förbättras och reformerna tar fart. Nyligen tillkännagivna och vidtagna politiska åtgärder kan medföra positiva effekter både hemma och utomlands på medellång sikt. Framsteg har gjorts på flera fronter, däribland arbetsmarknader och skatter, men aviserade initiativ för att förbättra företagsklimatet, yrkesutbildningen, arbetslöshetsförmånerna och pensionssystemen ännu inte har materialiserats. Ytterligare åtgärder behövs för att förbättra tillgången till arbetsmarknaden för arbetssökande, förenkla skattesystemet och se över de offentliga utgifterna för att säkerställa de offentliga finansernas hållbarhet och stärka tillväxtpotentialen.

Tyskland har obalanser. Det envist höga överskottet i bytesbalansen har gränsöverskridande relevans och återspeglar dämpade investeringar i förhållande till sparandet inom både privat och offentlig sektor. Överskottet, som främst förekommer i förhållande till länder utanför EU, har minskat något sedan 2016 och tros minska successivt på grund av ökad inhemsk efterfrågan de kommande åren, även om det kommer att förbli historiskt högt så långt prognosen visar. Även om det för närvarande sker en övergång till en tillväxt som bygger mer på inhemsk efterfrågan, är både konsumtion och investeringar fortfarande låga räknat som andel av BNP, trots den gynnsamma konjunkturen, de goda finansieringsförhållandena och de infrastrukturinvesteringar som det finns utrymme för i budgeten. Även om ett antal åtgärder har vidtagits för att stärka de offentliga investeringarna, har de ännu inte lett till någon trendmässig ökning av de offentliga investeringarna räknat som andel av BNP. Framstegen med att följa rekommendationerna på andra områden är också begränsade.

Irland har obalanser. Det stora beståndet av offentliga och privata skulder och nettoutlandsskulder utgör en sårbarhetsfaktor. Emellertid har väsentliga framsteg gjorts. Tidigare års starka produktivitetstillväxt har medfört ökad konkurrenskraft och ett överskott i bytesbalansen som i sin tur lett till en snabb minskning av det stora beståndet av nettoutlandsskulder. Den starka ekonomiska tillväxten fortsätter att ge draghjälp åt den privata skuldsaneringen, men den privata skuldsättningen ligger kvar på en hög nivå, även om de multinationella företagens starka inflytande behöver tas med i beräkningen av företagens skuldsättning, samtidigt som hushållens skuldsättning grovt sett tycks ligga i linje med fundamenta. Den offentliga skulden förväntas fortsätta att minska, och underskottet närmar sig balans. Bostadspriserna ökar snabbt, även om de tidigare sannolikt varit undervärderade, vilket också stärker hushållens finansiella ställning. Bankerna är ordentligt återkapitaliserade, och deras lönsamhet förbättras successivt. Beståndet av nödlidande lån är visserligen stort men minskar stadigt. Politiska åtgärder mot dessa sårbarhetsfaktorer har vidtagits, men en del av åtgärderna behöver tid för att ge avsedd verkan.

Italien har alltför stora obalanser. Hög offentlig skuldsättning och långvarigt låg produktivitetstillväxt medför risker av gränsöverskridande relevans framöver, mot bakgrund av hög arbetslöshet och fortsatt stora stockar av nödlidande lån. Den offentliga skulden är på väg att stabiliseras, men har ännu inte börjat minska trendmässigt på grund av det försämrade strukturella primärsaldot. Den externa konkurrenskraften har stärkts, men det är en utmaning att vända de tidigare allvarliga konkurrenskraftsförlusterna på grund av svag produktivitetstillväxt som har samband med kvarstående strukturella hinder för en effektiv allokering av produktivfaktorer i ekonomin, ökande enhetsarbetskraftskostnader och den låga inflationen. Marknadstrycket på banksektorn har minskat, bl.a. på grund av regeringens stöd

till kapitalisering av några banker i svårigheter. Beståndet av nödlidande lån började inte minska förrän helt nyligen, och hämmar fortfarande bankernas kapitalbehov, vinster och utlåning. Reformtakten har minskat något, men vissa framsteg har gjorts med att följa rekommendationerna. Flera åtgärder är nu på väg, bl.a. inom arbetskrafts- och socialpolitik, civilprocesser och företagsklimat.

Nederländerna har obalanser. Den höga privata skuldsättningen och det stora överskottet i bytesbalansen är källor till obalanser av gränsöverskridande betydelse. Det stora överskottet i bytesbalansen, som främst har att göra med ekonomins strukturella egenskaper och regler för icke-finansiella företag men även med skuldsaneringstrycket, har ökat på sista tiden men väntas minska något. Den privata skulden som andel av BNP har minskat mycket gradvis de senaste åren, tack vare ekonomisk tillväxt. Samtidigt ökar hushållens nominella skuldsättning igen, eftersom den pågående återhämtningen på bostadsmarknaden driver upp bolånen i nominella tal. Nyligen tillkännagivna reformer, t.ex. den påskyndade minskningen av bolåneränteavdragen och skattelättnaderna, torde bidra till att hålla uppe den samlade efterfrågan.

Portugal har obalanser. Det stora beståndet av nettoutlandsskuld, den privata och offentliga skuldsättningen och en stor andel nödlidande lån utgör sårbarheter, mot bakgrund av en låg produktivitetstillväxt. Den krävs en återhållsam bytesbalans och bibehållna konkurrenskraftsökningar för att nettoutlandsskulden ska korrigeras. Den privata skuldsättningen fortsätter att minska från en hög nivå, på grund av både en återgång till nominell tillväxt och något negativa kreditflöden, medan den offentliga skuldkvoten väntas minska trendmässigt mot bakgrund av ett kvarstående skuldsaneringsbehov. Ingripanden i finanssektorn bidrog till att minska stabilitetsriskerna, även om bankerna fortfarande dras med låg lönsamhet och en stor stock av nödlidande lån, som dock börjat minska. Högre produktivitetstillväxt är en förutsättning för bättre utsikter för konkurrenskraften, skuldsaneringen och den potentiella tillväxten. Arbetslösheten har minskat i rask takt i flera år. Det kvarstår dock brister i de politiska åtgärderna, särskilt när det gäller minskning av de nödlidande lånen och förbättring av företagsklimatet. Det blir nödvändigt att övervaka hur ett antal reformplaner, bl.a. åtgärder mot segmentering av arbetsmarknaden och strukturella reformer för att öka de offentliga finansernas hållbarhet, antas och genomförs.

Slovenien har inga obalanser. Riskerna på grund av brister i banksektorn, företagens skuldsättning och den kortfristiga finansiella situationen har minskat. Statsskulden kulminerade 2015 och har sedan dess stadigt minskat. Näringslivet genomgick en omfattande skuldsanering, som försvagade investeringarna och den potentiella tillväxten. Investeringarna tar emellertid nu fart igen, och inflödena av utländska direktinvesteringar har återhämtat sig betydligt de senaste åren. Omstruktureringen av banksektorn har sammanfallit med en snabbt minskande andel nödlidande lån. Politiska åtgärder som bidragit till korrigeringen av obalanserna har vidtagits, men åtgärder för att stärka pensionssystemets, hälso- och sjukvårdens och äldreomsorgens hållbarhet måste fortfarande prioriteras högt.

Spanien har obalanser. Stora stockar av utrikes och inrikes skulder, både offentliga och privata, utgör fortfarande sårbarheter i kombination med hög arbetslöshet, och har gränsöverskridande betydelse. Den externa ombalanseringen fortsätter, tack vare det överskott i bytesbalansen som rått sedan 2013. Nettoutlandsskulden är dock fortfarande hög, och Spanien måste upprätthålla ett överskott i bytesbalansen under lång tid innan nettoutlandsskulden når rimliga nivåer. Skuldsaneringen i den privata sektorn fortsätter också, med draghjälp av gynnsamma tillväxtvillkor, men det behövs fortfarande mer skuldsanering. En sundare finanssektor stöder ekonomisk verksamhet, och andelen nödlidande lån har minskat ytterligare. Trots den starka nominella BNP-tillväxten, har den offentliga skuldkvoten

inte börjat minska långsamt förrän nu, och underskottet förväntas minska successivt. Arbetslösheten har fortsatt att minska snabbt, men är fortfarande mycket hög och den starka segmenteringen av arbetsmarknaden hämmar en snabbare ökning av arbetskraftsproduktiviteten. Framsteg med politiska åtgärder skedde särskilt 2012–2015, men på senare tid har bara begränsade framsteg gjorts med att följa rekommendationerna. Utmaningar kvarstår, särskilt när det gäller finanspolitisk styrning, aktiva arbetsmarknadsåtgärder samt förstärkning av innovation och kompetens som ett sätt att stärka den icke kostnadsrelaterade konkurrenskraften.

Sverige har obalanser. Övervärderade bostäder i kombination med ständigt ökande skulder hos hushållen innebär en risk för en oordnad korrigering. Hushållens redan höga skulder fortsätter att ökar. Bostadspriserna har ökat snabbt och så gott som oavbrutet de senaste 20 åren. De minskade dock något under det sista kvartalet 2017. Trots det tyder värderingsindikatorerna på att bostadspriserna är mycket höga i förhållande till fundamenta. Även om bankerna förefaller tillräckligt kapitaliserade, kan en oordnad korrigering även påverka finanssektorn eftersom bankernas exponering för hushållens bolån ökar. I så fall kan det uppstå spridningseffekter till grannländerna, eftersom det finns kopplingar mellan de systemviktiga institutionerna. Myndigheterna är mycket medvetna om de ökande riskerna, och på senare år har åtgärder vidtagits för att bromsa de ökande bolånen och öka bostadsbyggandet. De politiska åtgärder som vidtagits hittills har dock inte varit tillräckliga för att åtgärda de uppblåsta bostadspriserna, och det finns fortfarande luckor i politiken, särskilt när det gäller skatteincitament för bostadsägande samt bostadsutbudets och hyresmarknadens funktion.